Teitl: Crefydd a Gwleidyddiaeth

Teitlau	**Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA**	**Y Senedd**	**Crefydd a Gwleidyddiaeth**
Rhesymeg	**YMWADIAD:** Mae'r Nodiadau i Athrawon wedi'u diweddaru er mwyn gallu defnyddio'r adnodd drwy Gwricwlwm i Gymru. Wedi dweud hynny, mae cynnwys yr erthyglau wedi'i archifo ac nid yw'r wybodaeth wedi'i diweddaru. Mae'r erthyglau yn cael eu cadw ar y wefan gan fod y cynnwys yn parhau i fod yn berthnasol i Gwricwlwm i Gymru: Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg. **Pedwar diben 'Cwricwlwm i Gymru - Cwricwlwm am Oes'** **Drwy ddysgu am Grefydd a Gwleidyddiaeth fel rhan o'u gwersi addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, bydd cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu yn:** • Ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n gallu egluro'r syniadau a'r cysyniadau maen nhw'n eu dysgu; • Unigolion iach a hyderus sydd â gwerthoedd cadarn ac sy'n sefydlu eu credoau ysbrydol a moesol; • Cyfranogwyr mentrus, creadigol sy'n rhoi o'u hegni a'u sgiliau er budd pobl eraill; • Dinasyddion moesol, dysgedig a fydd yn ymgysylltu â materion cyfoes yn seiliedig ar eu gwybodaeth a'u gwerthoedd. **Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn y Cwricwlwm i Gymru** Drwy ddarllen a defnyddio'r erthyglau yn eu gwersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, caiff dysgwyr gyfleoedd i: • Ymgysylltu â chwestiynau athronyddol a thyngedfennol, a'u harchwilio • Ymgymryd ag ymholiadau ac ymgysylltu â ffynonellau o ddoethineb ac athroniaethau • Datblygu a mynegi eu safbwyntiau dysgedig eu hunain • Defnyddio eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth am safbwyntiau byd-eang crefyddol a heb fod yn grefyddol i feddwl yn feirniadol am eu gwerthoedd eu hunain • Archwilio'r ffyrdd mae argyhoeddiadau athronyddol crefyddol a heb fod yn grefyddol wedi dylanwadu ar brofiad dynol drwy gydol hanes • Gwerthuso amrywiaeth o ffynonellau crefyddol a heb fod yn grefyddol a defnyddio tystiolaeth ohonynt i ymgysylltu â materion moesegol a moesol • Archwilio credoau ac arferion pobl yn eu cymuned, yng Nghymru ac yn y byd ehangach ac ymateb yn sensitif iddynt • Datblygu gwerthoedd cadarn a sefydlu eu credoau moesol a'u hysbrydolrwydd		

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
	• Trafod eu persbectifau eu hunain a phersbectifau eraill, a myfyrio arnynt **Y lens Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg** Drwy ddarllen a defnyddio'r erthyglau yn eu gwersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, caiff dysgwyr gyfleoedd i archwilio amrywiaeth o gysyniadau yn ymwneud â Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg drwy'r **is-lensys isod:** • Chwilio am ystyr a diben; • Y byd naturiol a phethau byw; • Hunaniaeth a pherthyn; • Awdurdod a dylanwad; • Perthnasoedd a chyfrifoldeb; • Gwerthoedd a moeseg; • Taith bywyd; *Noder bod Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cael eu pennu'n lleol drwy faes llafur cytunedig. Mae gan bob awdurdod lleol ei faes llafur cytunedig ei hun ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg y mae'n rhaid i ysgolion ei ystyried. Mae pob maes llafur sydd wedi'i gytuno wedi ystyried fframwaith y Cwricwlwm i Gymru a chanllawiau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg y cyfeirir atynt uchod ac isod. **Dolenni Defnyddiol:** **Canllawiau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg - https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/humanities/designing-your-curriculum/#religion,-values-and-ethics-guidance** **Canllawiau Dyniaethau Hwb - https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/humanities** **Datganiadau o'r hyn sy'n bwysig - https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/humanities/statements-of-what-matters/** **Themâu Trawsgwricwlaidd - https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/humanities/designing-your-curriculum/#cross-cutting-themes**		

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
Geirfa allweddol	Anffyddiwr – person sydd ddim yn credu fod Duw yn bodoli. Protestaniaid – traddodiadau Cristnogol niferus a dyfodd o'r bymthegfed ganrif ymlaen. Catholigion – Cristnogion sy'n perthyn i Eglwys Gatholig Rhufain ac sy'n dilyn arweiniad y Pab. Efengylwyr – Cristnogion sy'n dilyn y Beibl air am air; grŵp niferus iawn yn Unol Daleithiau America a rhai gwledydd eraill. Piwritaniaid – Cristnogion a sefydlodd UDA er mwyn sicrhau rhyddid crefyddol. 'Bible Belt' – casgliad o daleithiau UDA sy'n cael eu hystyried yn grefyddol a cheidwadol.	Cytûn - grŵp o eglwysi amrywiol sy'n cydweithio â'i gilydd yn genedlaethol ac yn lleol. *Churches Together in Wales.* Gweddus - mewn ffordd dderbyniol neu barchus. *Seemly.* Galwad - mae rhai pobl yn teimlo bod Duw yn eu 'galw' i wneud gwaith arbennig e.e. mae rhai yn teimlo galwad i fod yn weinidog/doctor/athro. *Calling, vocation.* Caplaniaethau - lle mae gweinidog neu berson lleyg yn cynrychioli ffydd neu sefydliad ffydd yn gweithio mewn man gwaith e.e. ysgol, carchar, maes awyr, coleg gan gynnig help ysbrydol. *Chaplaincy.* Pregethwr lleyg - person (heb ei ordeinio fel gweinidog neu offeiriad) sy'n mynd o gwmpas capeli/eglwysi ar y Sul i arwain oedfa a rhoi neges sy'n seiliedig ar y Beibl. *Lay preacher.* Heriol - yn rhoi sialens. *Challenging.* Trawsbleidiol - rhywbeth sy'n cynnwys gwahanol bleidiau gwleidyddol nid dim ond un. *Cross-party.* Erthylu - gwaredu babi pan yn y groth. *Abort.* Arddel - cefnogi neu ddal safbwynt arbennig. *To espouse/to hold.* Dyneiddwyr: pobl sydd yn credu nad oes angen	Albert Einstein – un o'r Ffisegwyr mwyaf erioed oedd yn gyfrifol am hollti'r atom. Senedd – y corff sy'n gyfrifol am wneud deddfau newydd. Archesgob – esgob o'r radd uchaf. Esgob - aelod uwch o'r clerigwyr Cristnogol, fel arfer â gofal esgobaeth a'r hawl i gyflwyno urddau sanctaidd. Tŷ'r Arglwyddi - Tŷ'r Arglwyddi yw ail siambr Senedd Prydain. Mae'n annibynnol, ac yn ategu Gwaith Tŷ'r Cyffredin. Ayatollah - arweinydd crefyddol uchel ei statws ymhlith Mwslimiaid Shia, yn enwedig yn Iran. Theocratiaeth - system lywodraethu lle mae crefyddwyr yn llywodraethu yn enw Duw neu Dduw. Fatican - dinas-wladwriaeth wedi'i hamgylchynu gan Rufain, yr Eidal, yw pencadlys yr Eglwys Babyddol. Dietrich Bonhoeffer – Gweinidog Lutheraidd Almaenaidd oedd yn gwrthwynebu Hitler. Flossenburg - gwersyll crynhoi Natsïaid a adeiladwyd ym mis Mai 1938. Natsïaid - y syniadau a'r arferion sy'n gysylltiedig ag Adolf Hitler a'r Blaid Natsïaidd. Muhammad Ali - Bocsiwr proffesiynol Americanaidd. Rhyfel Fietnam - gwrthdaro yn Fietnam, Laos, a Cambodia rhwng 1 Tachwedd, 1955 a chwymp Saigon ar 30 Ebrill, 1975. Martin Luther King - gweinidog Americanaidd

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
		dilyn Duw neu grefydd mewn bywyd. *Humanists*.	Affricanaidd gyda'r Bedyddwyr a ddaeth yn llefarydd ac arweinydd mwyaf gweladwy'r mudiad hawliau sifil o 1955 hyd at ei lofruddio ym 1968. Mohandas Gandhi - Cyfreithiwr Indiaidd a chenedlaetholwr a ddefnyddiodd wrthwynebiad di-drais i arwain yr ymgyrch lwyddiannus dros annibyniaeth India rhag rheolaeth Prydain, ac yn ei dro ysbrydolodd symudiadau dros hawliau sifil a rhyddid ledled y byd. Dalai Lama – Arweinydd ysbrydol pobl Tibet. Wang Yi - yw gweinidog yr Early Rain Covenant Church yn Chengdu.
Geiriau chwilio	Anffyddiwr Efengylwyr Catholigion Protestaniaid Ceidwadol Rhyddfrydol	Senedd Cytûn Darren Millar Dai Lloyd Eluned Morgan Gwleidyddiaeth Gweddi	Crefydd Gwleidyddiaeth Ffrindiau Gelynion Einstein Prydain Archesgob Esgob Iran Fatican Ayatollah Islam Mwslimaidd Bocsio Fietnam Bwdhaeth Tibet

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
			China Gogledd Korea Erlid
Tasgau dosbarth	Tasgau estynedig sy'n gofyn i'r disgyblion i ddefnyddio'r 3 erthygl, cyfeirio at gredoau/dysgeidiaethau ac arferion crefyddol wrth ymateb i gwestiynau sylfaenol/crefyddol.		
Tasgau ymestynnol	1. Casglwch wybodaeth am y gwahanol grwpiau crefyddol yn America heddiw. Byddai'n bosib sôn am Brotestaniaid, Efengylwyr, Catholigion, Mormoniaid, Iddewon, Mwslimiaid ac eraill. Beth am gyflwyno paragraffau gwybodaeth, ystadegau, siartiau, graffiau ac ati? 2. Pa mor gryf yw dylanwad gwleidyddol gwahanol grwpiau crefyddol yn America heddiw? Sut wnaeth hyn ddylanwadu ar ganlyniad etholiad 2020? 3. I raddau roedd Donald Trump yn gweld ei hun fel un wedi ei **'ddewis'** i arwain Unol Daleithiau America. A oedd hyn yn beth da neu ddrwg yn y tymor hir? 4. Mae rhai crefyddwyr yn gweld America fel gwlad wedi cael ei dewis gan Dduw. Cofiwch y geiriau 'Make America Great Again' a 'Let's Make	1. Mae Senedd Cymru wedi mentro i dir newydd wrth adael i bobl ifanc 16 oed bleidleisio yn yr etholiadau i'r Senedd a gynhelir ym mis Mai 2021. Faint ydych chi'n ei wybod am y Senedd a'r gwaith a wneir gan Aelodau Senedd Cymru? Beth am brofi eich gwybodaeth wrth fynd ar wefan a gwylio'r fideos gwybodaeth https://senedd.cymru/pleidlais16 a chymryd rhan yn y cwisiau wrth glicio ar Kahoot? https://create.kahoot.it/share/cwis-ein-senedd-ni/3ebd0798-317e-4d80-af17-4db1e2312e30 2. Mae Senedd Cymru wedi bod yn trafod Cwricwlwm newydd ar gyfer ysgolion Cymru, ac mae lle Addysg Grefyddol mewn ysgolion wedi cael llawer o sylw. Beth ydy manteision cyflwyno ffydd a gwahanol grefyddau neu ddaliadau fel dyneiddiaeth i ddisgyblion ysgol yn eich barn chi? Gwnewch restr o'r manteision a thrafodwch eich pwyntiau gyda disgybl	1. Ymchwiliwch ymhellach i hanes pobl mewn unrhyw wlad sy'n herio gwleidyddiaeth llywodraeth y wlad honno ar sail eu credoau crefyddol. Lluniwch gyflwyniad i weddill y dosbarth. 2. Cynhaliwch drafodaeth dosbarth ar y testun – 'Dylai crediniwr crefyddol roi ei gydwybod grefyddol o flaen pob dim arall.' 3. Ysgrifennwch erthygl yn rhoi eich barn chi ar y cwestiwn ai cymdeithas sy'n creu pobl neu bobl sy'n creu cymdeithas. 4. Lluniwch flog o safbwynt rhywun sydd wedi herio llywodraeth ar sail credoau crefyddol gan geisio egluro'r rhesymau dros wneud hynny a'r gost bersonol/teuluol/cymdeithasol. Ceisiwch hefyd feddwl am y cwestiynau y byddai'r unigolion wedi eu gofyn

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
	America Godly Again'. I ba raddau mae hynny'n beth da neu ddrwg? Ceisiwch wneud pwyntiau bwled ar y ddwy ochr. 5. Beth yw rhai o brif syniadau'r asgell dde Gristnogol yn UDA? Gellir cyfeirio at eu barn ar: • Erthyliad; • Priodas; • Bywyd teuluol; • Gwlad Israel; • Dyfodol America.	arall. 3. Mae llawer o ddeisebau yn cael eu cyflwyno i Senedd Cymru wrth i bobl geisio gwella'r wlad a sefyllfa pobl yng Nghymru. Pe byddech chi'n cael cyfle i gyflwyno deiseb, am beth fyddai'r ddeiseb yn gofyn? Ydy'r hyn mae gwahanol grefyddau yn ei ddysgu yn gwneud i chi feddwl am un pwnc yn arbennig? Rhowch enghraifft ac eglurwch pa ddysgeidiaeth sydd wedi'ch arwain i benderfynu ar destun y ddeiseb. Lluniwch eiriad y ddeiseb. 4. Ydych chi'n credu y dylai fod cyfnod o weddi/myfyrdod ar ddechrau sesiynau busnes Senedd Cymru? Trafodwch hyn yn y dosbarth. 5. Mae Dai Lloyd, Darren Millar ac Eluned Morgan yn agored am eu ffydd. Os yw gwleidydd yn arddel ffydd arbennig, neu'n dal safbwyntiau dyneiddiaeth er enghraifft, ydych chi'n credu y dylai fod angen datgan hynny'n gyhoeddus? A ddylai hyn fod yn orfodol? Trafodwch hyn yn y dosbarth	iddyn nhw eu hunain. 5. A oes lle i grefydd mewn gwleidyddiaeth neu wleidyddiaeth mewn crefydd. Trafodwch.

Teitlau	Dylanwad Crefydd ar Wleidyddiaeth UDA	Y Senedd	Crefydd a Gwleidyddiaeth
		6. Ceisiwch gredu darlun geiriol o berson/gwleidydd y byddech chi'n barod i bleidleisio drosto/drosti. Nodwch beth fyddai'n eich denu i fwrw eich pleidlais drosto/drosti e.e. Profiad o weithio yn y gymuned Y gallu i wrando a rhoi amser i bobl Gwên.......... Fyddai ffydd yn ymddangos ar eich rhestr? (dim ots pa grefydd).	
Adnoddau pellach			